

Naapurintytöt kahvipöydässä.

joja. Toinen setä tilasi meille vuosi toisensa jälkeen Valitut Palat sen ilmestymisestä alkaen. Kerran hän lähetti myös ostosukset. Se oli hieno! Taisivat vain ne katketa aika nopeasti Louhella, läheisessä mäessä, laskettaessa. Kerran saimme lahjaksi kuusenkoristeita. Niiden joukossa oli kuusenkarkkeja, jotka oli kääritty kauniisiin enkelikuvilla koristeltuihin papereihin. Halusimme päästä niitä maistelemaan. Kun se aika lopulta koitti, oli pettymyksemme suuri, sillä kauniiden papeiden sisällä oli vain puupalasia. Vielä siitä hävinneestä nukesta. Se löytyi aina jouluaattona. Sillä oli yllään uusi mekko, ja tarvittaessa myös uusi pää. Iloni oli suuri. Kerran pikkuveljeni sai lahjaksi ostolelun, nokkivan kanan. Suru oli melkoinen, kun kana nopeasti lopetti nokkimisen. Se ei kestänyt pienen pojan leikkimistä.

- Illan aikana nautittiin myös joulukahvit. Kahvipöydässä olivat pulaukot ja pullamuorit, sekä tortut ja piparit. Nukkumaan menimme ajoissa, sillä jouluaamuna oli aikainen herätys. Näin muisteli Sinikka Lipsanen lapsuutensa jouluaattoja.

Lipsasen perhe heräsi jokaisena jouluaamuna anivarhain. He kävelivät Joutenlahdesta Ruukille, myöhemmin Savontielle joulukirkkoon. Tämä tapa Sinikalla on säilynyt. Nykyisin paikkana on Kuoppakan-kaan työkeskus, sillä se on lähempänä, kun askelkin on jo hiukan lyhentynyt ja vauhti hiljentynyt.

- Joulukirkon jälkeen päivää vietettiin kotona. Tavan mukaan joulupäivänä ei käyty kylässä, eivätkä lapsetkaan leikkineet ulkona. Vietettiin pyhävaatteissa juhlapäivää yhdessä, rauhallisuudesta nauttien. Aika ei kuitenkaan käynyt pitkäksi, sillä lahjakirjat odottivat lukijoita. Usein myös lahjaksi oli saatu jokin peli, jota sitten yhdessä pelattiin. Tutuiksi tulivat ainakin korona, domino, halma, tammii, shakki ja erilaiset seurat.

- Joulupöydässä oli nyt lipeäkalaa. Keitettäessä siitä lähti melkoinen haju, mutta maku oli hyvä. Kaikki ruoka oli silloin hyvää, ja sitä syötiin, mitä oli laitettu. Ruoasta ei valittu. Lipeäkala syötiin perunan ja valkokastikkeen kanssa. Tuo kastike oli harvinaista herkkua. Kalan päälle ripoteltiin mausteeksi suolaa ja sekä valko- että maustepippuria. Ilta-ruokana oli sitten jouluaaton herkkuja. Jossakin välissä juotiin myös kahvit pullan, torttujen ja piparien kera.

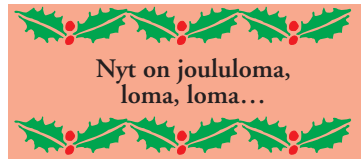
- Joulumuistoihini kuuluvat myös

Taatan, Frans Emil Sillanpään, joulupakinat, joita kirjailija rupesi lukemaan radiossa sotien jälkeen. Jo kaisena jouluna kokoonnuimme koko perhe niitä kuuntelemaan. Pakinat olivat miehenkiintoisia, ja muistelen niitä vieläkin.

Tapania vietettiin yleisesti tavallisen pyhäpäivän tavoin. Silloin kävi vieraita tai käytiin kylässä. Lapset olivat ulkona, pelasivat pihalla ja leikkivät. Tietysti kokeiltiin suksia, luistimia ja kelkkoja, jos sellaisia oli jouluna saatu.

Sinikan leikkikavereita olivat pääasiassa omat veljet kavereineen sekä paras tyttökaveri, Mirja, jonka kanssa ystävyys on jatkunut tähän päivään saakka. Samanikäisiä tyttöjä ei naapuristossa ollut kovin monta. Hyvin kuitenkin poikien pelit ja leikit tytöiltäkin sujuivat.

Koululaisen joululoma kesti loppiaiseen. Kotityöt tehtiin, ulkoiltiin, luettiin ja pelattiin. Lipsasen perheessä pojilla oli hokkarit, joilla he luistelivat. Sinikka kertoo hänellä olleen ruuvarit, luistimen terät, jotka kiinnitettiin monon anturoihin ruuveilla. Kiinnitys oli lapsen sormille hankalaa, joten luistelu jäi vähäiseksi.

Aikuisilla arki alkoi tapaninpäivästä, mutta koululaisilla lomaa kesti loppiaiseen. Loppiaisen joulun lopettaa, sanottiin.

- Monissa kodeissa on vieläkin tapana, kuten meillä silloin, että loppiaisena joulukuusi 'riisutaan' ja vietään ulos. Meillä tähti talletettiin odottamaan seuraavaa joulukuusta, samoin muut hyvin säilyneet koristeet. Sitten olikin tarkan siivouksen aika, vaikka kyllä kuusenneulasia saattoi vielä juhannuksenakin löytä. Eiköhän samoin ole nykyisin, vaikka käytössä on pölynimurit ja mopit entisten harjan, rikkalapion ja luutturäin tilalla, totea muistelujensa lopuksi Sinikka Lipsanen.

Sirpa Ollikainen

Kuvan oikeudenomistaja: Pekka Vaarneslahti

Viivähdä Hetki - joulukuvaelma Varkaudessa 2005

Anna aikaa itsellesi joulukiireiden keskellä ja Viivähdä Hetki Taipaleen kanavalla tai Varkauden Kotiseutukeskuksessa

Teatteriryhmä Nimettömät ry jatkaa talvien ulkoilmaproduktioiden tuottamista. Tulevan joulun alla nähdään Varkaudessa ensimmäistä kertaa musiikkipainotteinen joulukuvaelma – Viivähdä Hetki.

Viivähdä Hetki perustuu Iiris Salmelan käsikirjoitukseen ja sen ohjaa Tuomo Salmela. Kyseessä on kuvaelma, jossa perinteinen joulun kertomus Marioineen ja Joosefeineen sekä tietäjineen ja toisaalta nykypäivän kiireisen arkijoulun ihmiskohtaloihin liittyvä tarina limityvät toisiaan tukevaksi kokonaisuudeksi. Kaksi tarinaa etenee dialogista toiseen risteillen eri aikakauden joulun tapahtumista ja yleisö kulkee kuvaelman mukana kohtauspaikalta toiselle molempien tarinoiden nivoutuessa lopulta yhteen, tähden alle, seimen äärelle. Kohtausten välillä lauletaan perinteisiä joululauluja, joihin yleisö voi osallistua.

Teatteriryhmä Nimettömät ry:n

puheenjohtajan Tommi K. J. Taskisen mukaan kuvaelman kaksi eri aikakauden tapahtumista ja merkityksestä ihmisille eri aikakausina. Ajanlaskun alussa aikalaiset lähinnä ihmettelivät keisari Augustuksen päänäpistoa verollepanosta ja enkelin viesti Marialle hänen raskaaksi tulostaan lienee ollut hänelle täysin käsittämätöntä.

Meille nykyajan ihmisille taas joulun perussapluuna on tullut annettuna. Joulun viettoamme ja sen valmistelua leimaa usein kiire ja ylikorostunut ”kilpavarustelu” lahjojen, koristeluiden ja tarjoilujen kanssa. Edellä mainitut johtavat helposti siihen, että valon juhlasta tulee ahdistava ja stressaava tapahtuma, jonka todellinen merkitys hukkuu kaiken maallisen alle. Ja kun ihminen on itsekäs, ei hän näe kanssaihmissä lähellään eikä välttämättä ymmärrä, että empatialla ja pienillä asioilla voi antaa toisille paljon, niin joulun alla kuten muinakin päivinä.

Musiikilla on kuvaelmassa merkittävä rooli ja musiikkiosuuksissa on

mukana Varkauden Seurakunnan kuorolaisia. Joulun tarinaa kertomassa on yhteensä yli 20 hengen työryhmä.

Kuvaelma on Teatteriryhmä Nimettömät ry:n joululahja kaupunkilaisille, sillä katsojilla on esitykseen vapaa pääsy. Teatteriryhmä Nimettömät ry ja Varkauden Seurakunnan kuorolaiset haluavat tarjota kaikille kaupunkilaisille mahdollisuuden rauhoittua ja viivähtää hetken joulun kertomuksen äärellä ja samalla halutessaan itse osallistua kuvaelman lauluosuuksiin juuri keskellä joulun kiireitä, aaton tuntumassa.

Kaupunkilaiset voivat viivähtää hetken joko Taipaleen kanavalla Talvipäivän Seisaus – tapahtuman yhteydessä 21.12.2005 tai Varkauden Kotiseutukeskuksessa 22.12.2005. Molempina päivinä esitykset alkavat kello 18.00. Katsojien toivotaan pukeutuvan sään mukaisesti. Esityksen kesto on noin 40 minuuttia.

Tommi K.J. Taskinen

OIKAISU:

Piippujen Ympärillä –lehden edellisessä numerossa, nro 3 / 7.9.2005, oli esittelyt varkauteilaisista kylä- ja asukas-yhdistyksistä. Kangaslampi-Seura ry:n artikkelin yhteydessä oli Kangaslammin Koti- ja koulumuseon oven luona otettu kuva. Kuvassa on Kangaslampi-Seura ry:n sihteeri kansallispuvussa.

Sekä sihteerin sukunimi että kansallispuvun nimi olivat virheelliset. Sihteeri on Eija Ruuskanen. Kansallispuvu on Eijan äidin tyttären valmistama Tuutarin puku. Toimitus pahoittelee virheellisyyksiä.

